

Bankovníctví bez papíru: elektronické podpisy zjednodušují finance

V posledních letech velké české banky inovují svůj přístup k používání elektronických podpisů v bankovních procesech. Reagují tím na změny ve schopnostech a požadavcích klientů i partnerů, legislativní změny, digitalizaci státní správy, nové technické možnosti i na schopnost soudního systému pracovat s elektronickými podpisy.

Nejviditelnější historické pojetí elektronického podpisu bylo prostě nahrazení vlastnoruční signatury na papírovém dokumentu. Cílem bank bylo nahradit skenování dokumentů a usnadnit další manipulaci s nimi, především archivaci, řízení přístupu a v závěru i skartaci.

Použití elektronických podpisů se stále vyvíjí a dnes zahrnuje široké spektrum aplikací. A to jak ve formě digitálních dokumentů, tak bez vzniku vlastního dokumentu – documentless. Finanční instituce technologií elektronického podpisu využívají pro autentizaci dat od klienta v internetovém nebo mobilním bankovníctví, pro komunikaci s obchodními partnery, státem, soudy, notáři, policií a v neposlední řadě i při uzavírání smluv se zaměstnanci. Aktuálně banky zohledňují regulace EIDAS2 a DORA a adaptují se na budoucí právní změny na české i evropské úrovni.

V současnosti se využívají různé technologie a metody elektronického podpisu, které se liší provedením podepsání i úrovní důvěrnosti a právní síly. Některá použití elektronického podpisu v bankovních procesech vyžadují elektronický ekvivalent vlastnoručního notářsky ověřeného podpisu. Dlouhodobě je neúnosné, aby jeden pracovník banky nebo jeden klient disponoval několika technologiemi elektronického podpisu pro komunikaci s bankou, státními institucemi nebo vlastními obchodními partnery a vždy se musel správně rozhodnout, kterou technologii v dané situaci využít. Snahy o sjednocení jsou proto logické a nezbytné.

Evropská regulace směřuje k ekvivalentu notářsky ověřeného elektronického podpisu – kvalifikovanému podpisu. Nabízí také zdarma knihovny pro integraci řešení EU Wallet – univerzální komponentu podpisové infrastruktury ve státní správě, bankovníctví, pojišťovnictví, mezi komerčními partnery nebo pro osobní užití nejen v EU. Toto řešení je založené na obecně použitelných otevřených standardech a je kompatibilní i s dalšími technologiemi pro ověřování vlastnoručního podpisu. Naopak některá rozšířená řešení a cloudové

Dlouhodobě je neúnosné, aby jeden pracovník banky nebo jeden klient disponoval několika technologiemi elektronického podpisu pro komunikaci s bankou, státními institucemi nebo vlastními obchodními partnery a vždy se musel správně rozhodnout, kterou technologii v dané situaci využít. Snahy o sjednocení jsou proto logické a nezbytné.

služby zatím nejsou použitelné pro kvalifikované podpisy, ale inovace v této oblasti stále pokračují.

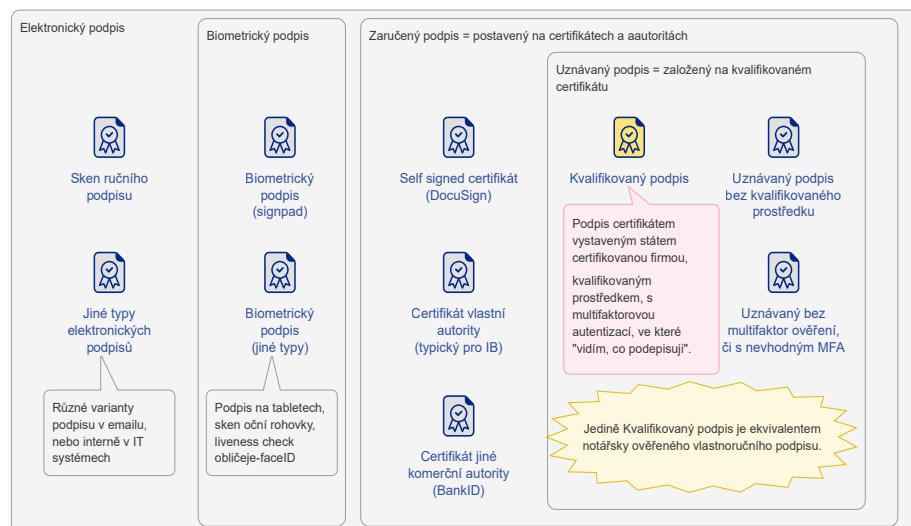
Klíčové aspekty elektronického podpisu

- **Důvěryhodná identifikace podepisujícího:** V reálném světě se ověření identity provádí například občanským průkazem. V digitálním světě tuto roli plní certifikát vydaný státem certifikovanou firmou, což zajišťuje vysokou důvěryhodnost.
- **Autentické a nezpochybnitelné podepsání:** Elektronický podpis musí být pevně svázan s obsahem, který stvrzuje. Musí také umožňovat nezávislé ověření.

Česká legislativa týkající se elektronických podpisů není vždy zcela jednoznačná. Schéma ukazuje druhy elektronických podpisů, které se dnes běžně používají.

V bankovníctví i v jiných oborech se stále častěji využívá tzv. zaručený podpis, který je postavený na certifikátech a autoritách. Rozeznáme více druhů:

OBR 1 Druhy elektronických podpisů, které se dnes běžně používají

ZDROJ: UNICORN

- Kvalifikovaný podpis je elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu (vydaném státem akreditovanou firmou na základě ověření identity držitele certifikátu). Je provedený kvalifikovaným prostředkem (technickým zařízením, na kterém je certifikát uložen, ale nejde z něj přečíst, respektive zkopírovat) s použitím vícefaktorového ověření. To zabezpečí, že podepisující dostatečně průkazně vidí, co prostřednictvím dalšího faktoru potvrzuje/podepisuje.
- Uznávaný podpis je postavený také na kvalifikovaném certifikátu, ale bez použití kvalifikovaných prostředků a vícefaktorového ověření. Takový podpis může stát uznávat, ale děje se to jen pro některé agendy a některé situace. Proto není tento typ podpisu v bankovním prostředí příliš rozšířený. Uznávaný podpis vznikl jako česká specifická snaha podpořit digitalizaci státní správy, která ale nemá evropský ekvivalent.
- Zaručený podpis – obecně jde o podpis postavený na certifikátech a autoritách. V tomto případě je ale důvěra v autority a certifikáty na příjemci podpisu a není nijak legislativou či státem zaručena či podpořena.

Zjednodušeně lze říci, že kvalifikovaný podpis dokumentů či datových vět soudy automaticky považují za platný a jsou také vybaveny technologiemi pro jeho validaci. V případných sporech se pak musí dokazovat jeho neplatnost. Ostatní typy elektronických podpisů vyžadují při sporu prokázání platnosti.

V minulosti byl kvalifikovaný podpis vnímán jako těžce použitelný, uživatelsky nepřívětivý a náročný kvůli nutnosti použití USB tokenů nebo čipových karet jako kvalifikovaných prostředků. Dnes však lze využívat serverová řešení, např. HSM a SAM moduly – disková pole s vlastnostmi kvalifikovaných prostředků, bez dalších nároků na uživatele. Zároveň bylo u zaručených podpisů (uznávaných i kvalifikovaných) potřeba certifikáty spravovat – odvolávat, prodlužovat apod. Díky jednorázovým podpisovým certifikátům může i tato starost odpadnout.

Banky přistupují k inovacím v elektronickém podepisování s důrazem na kvalitu, právní sílu, uznatelnost a uživatelskou přívětivost. Největší české banky již dokončily nebo alespoň odstartovaly projekty zavedení kvalifikovaného podpisu, aby se stal první volbou elektronického podpisu. Zároveň BankID zavádí službu kvalifikovaného elektronického podpisu BankID QES a nabízí tak klientům bezpečné a pohodlné řešení pro digitální podepisování.

Tím, jak vývoj národní a unijní legislativy i největší bankovní instituce jasně směřují ke kvalifikovanému elektronickému podpisu, lze očekávat, že tím banky nastavují pravidla pro celý trh. Ale až budoucnost ukáže, zda se ban-

ky stanou i poskytovatelem obecné kvalifikované podepisovací služby.

V Unicorn Systems vývoj v oblasti elektronického podpisu sledujeme a klientům poskytujeme vhodná řešení prostřednictvím integrovaných produktů a služeb, které plně podporují aktuální trendy.

Více informací o společnosti Unicorn získáte naskenováním QR kódu.

Filip Gloser

Pracuje ve společnosti Unicorn Systems od roku 2006. V průběhu let zastával různé odborné i manažerské pozice. Nyní pracuje jako Senior Managing Consultant zejména pro oblast bankovníctví a pojišťovnictví. Podílí se na řadě klíčových projektů Unicorn Systems. Vystudoval Matematicko-fyzikální fakultu Univerzity Karlovy a Vysokou školu ekonomickou.

B | Text Filip Gloser, Unicorn
www.bankovnictvionline.cz

”

V minulosti byl kvalifikovaný podpis vnímán jako těžce použitelný, uživatelsky nepřívětivý a náročný kvůli nutnosti použití USB tokenů nebo čipových karet jako kvalifikovaných prostředků. Dnes však lze využívat serverová řešení jako HSM a SAM moduly.